

... 'Onze kastanjebloom staat van onder tot boven in volle bloei, hij is vol met bladeren en veel mooier dan verleden jaar'...

... 'Onze kastanje is al tamelijk groen en hier en daar zie je zelfs al kleine kaarsjes'...

Paardenkastanje

Aesculus

De *Aesculus hippocastanum* (Witte Paardenkastanje) uit deze dagboekfragmenten van Anne Frank werd wereldberoemd. Het was de boom bij het Achterhuis, waar Anne vanuit haar raam op uitkeek, een van haar weinige stukjes buitenwereld.

Een fraaie sierboom

Paardenkastanjes in je broekzak tegen reuma

De naam Paardenkastanje komt waarschijnlijk uit Turkije waar boeren paarden van hoest genazen door hen de vruchten van de boom te voeren. Ook zigeuners gebruikten de vruchten als hoestmiddel voor hun paarden, en daarnaast als versterkingsmiddel voor drachtige merries. Mensen vinden baat bij de paardenkastanjes als middel tegen allerlei kwalen, zoals spataderen, aambeien, een te hoog cholesterolgehalte en schimmelinfecties. Omdat de paardenkastanje de doorbloeding bevordert, helpt hij tegen jicht, reuma en rugklachten. De bloemen worden als tonicum gebruikt, de kastanjes in de broekzak gedragen, bij voorkeur in een oneven aantal. De Duitse grootindustriële Alfred Krupp droeg altijd drie paardenkastanjes op zak. Drie kastanjes in de broekzak zou ook duizeligheid voorkomen. Oud volksgeloof wil dat het dragen van de boomvruchten geluk brengt: wikkel een geldbiljet om een paardenkastanje en doe het in een zakje. Dit zou niet alleen geld aantrekken, maar ook succes.

De boom komt oorspronkelijk uit de Balkan en werd mogelijk in de zestiende eeuw door Turken, maar misschien ook eerder door kruisvaarders en Venetiaanse kooplieden naar West-Europa gebracht. Daar verspreidde hij zich vanaf de achttiende eeuw over verschillende landen, omdat hij vanwege zijn grote sierwaarde op veel plaatsen werd aangeplant. In Frankrijk werd de Paardenkastanje de lievelingsboom van de Zonnekoning, Lodewijk XIV.

Soorten en ondersoorten van de *Aesculus*

Het geslacht *Aesculus* (Paardenkastanje) behoort tot de familie van de Sapindaceae, die ongeveer vijftig soorten, variëteiten en cultuurvariëteiten omvat. Als grote loofboom, tot 30 meter hoog, is de Paardenkastanje van verre herkenbaar: een brede, gewelfde en dichte kroon en grote, handvormig samengestelde bladeren. Een echte sierboom. Op het moment dat de boom zijn bladeren laat vallen, zijn de nieuwe knoppen al gevormd. Het voorjaar daarop gaan de grote, kleverige en glanzende rood bruine knoppen zwellen. In de knop zit wollig dons, dat zowel de bloem als het blad beschermt tegen kou en vocht. De bloem- en bladknoppen ontvouwen zich vervolgens in korte tijd. De bloemtrossen vertonen een gelijkenis met witte kaarsen. Iedere kaars omvat wel honderd afzonderlijke bloemen. De kastanjes zijn omgeven door een stekelige bolster en bevatten twee tot drie grote en glanzende zaden (noten). Niet alle Paardenkastanjes bevatten vruchten. Met name voor straatbomen wordt een vruchtloze soort (*Aesculus hippocastanum* 'Baumannii') gebruikt. De Paardenkastanje is niet verwant aan de Tamme Kastanje, hoewel hun stekelige zaadbolsters (napjes) wel op elkaar lijken.

De Paardenkastanje is evenals de Iep een typische Haagse boom. De boom is veel te vinden langs grachten en aan het Plein 1813. Ook in Wateringse Veld is de boom als blikvanger veelvuldig geplant, zoals aan de Laan van Wateringse Veld. Maar evenals de Iep is de boom onderhevig aan een ziekte, de bloedingsziekte. Deze manifesteert zich zowel bij jonge als bij oude Kastanjes. Verspreid op de stam verschijnen kleine roestbruine vlekken, die zich snel uitbreiden over de rest van de stam en de gesteltakken. Uit de vlekken druipt een donkerrode, stroperige vloeistof die indroogt tot ruwe, zwarte korsten. Vervolgens verdroogt de bast tussen de vlekken en sterft af. Op het moment dat de bast volledig rondom de stam afsterft en loskomt, sterft de Kastanjeboom. Er wordt veel onderzoek verricht naar de oorzaken van deze bloedingsziekte. Waarschijnlijk wordt de bacterie verspreid door bijvoorbeeld een insect. Het lijkt erop dat bij zieke bomen een verdedigingsmechanisme wordt aangetast, waardoor een bloeding ontstaat. In 2005 werden vier van de acht Kastanjes op de Korte Vijverberg verwijderd ten gevolge van de bloedingsziekte. Maar gelukkig worden er ook nog steeds nieuwe Kastanjes geplant.

Aesculus | Paardenkastanje

Paardenkastanje

Laan van
Wateringse Veld,
Middenweg,
Oosteinde

Ellertsveldlaan,
Oldambtlaan

Paardenkastanje 'Baumannii'

Aesculus hippocastanum 'Baumannii'

Herkomst: Frankrijk.

Vorm: brede en gesloten kroon, bolvormig. Kan 20 tot 25 meter hoog en 15 meter breed worden.

Kenmerken: het blad is handvormig en donkergroen van kleur (15 tot 20 cm). Bloemen zijn wit met een rood honingkenmerk. Dit kenmerk wijst insecten (hommels) de weg naar de nectar.

Bijzonder: boom draagt geen vruchten.

Indische Paardenkastanje *Aesculus indica*

Herkomst: Noordwest-Himalaya.

Vorm: hoge ronde vorm en steil oprijzende takken.

Maximale hoogte 18 tot 20 meter.

Kenmerken: het blad is gesteeeld en kleiner dan die van de Witte Paardenkastanje. De piramidale bloempluimen zijn wit, met een roze, rode of gele zweem. De bolsters van de vruchten zijn dun en ongestekeld. De vruchten bevatten gerimpelde, glanzende, donkerbruine kastanjes die klein van formaat zijn.

